

JEROEN OOMEN

HOND IN HUIS

De tien belangrijkste lessen van de bekendste
hondencoach van het land

HarperCollins

Voor het papieren boek is papier gebruikt dat onafhankelijk is gecertificeerd door FSC® om verantwoord bosbeheer te waarborgen.
Kijk voor meer informatie op www.harpercollins.co.uk/green.

HarperCollins is een imprint van Uitgeverij HarperCollins Holland, Amsterdam.

Copyright © 2022 Jeroen Oomen
Omslagontwerp: Pinta Grafische Producties
Omslagbeeld voorplat: Vera Maagdenberg
Omslagbeeld achterplat: Debby van den Ban
Zetwerk: Mat-Zet B.V., Huizen
Druk: CPI-Germany, met gebruik van 100% groene stroom

ISBN 978 94 027 0972 8
ISBN 978 94 027 6452 9 (e-book)
NUR 431
Eerste druk maart 2022

HarperCollins Holland is een divisie van Harlequin Enterprises ULC.
® en ™ zijn handelsmerken die eigendom zijn van en gebruikt worden door de eigenaar van het handelsmerk en/of de licentienemer. Handelsmerken met ® zijn geregistreerd bij het United States Patent & Trademark Office en/of in andere landen.

www.harpercollins.nl

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Het e-book is beveiligd met zichtbare en onzichtbare watermerken en mag niet worden gekopieerd en/of verspreid.

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord	7
Hoofdstuk 1: Johnny (Skunkie) – Een goed begin is het halve werk	12
Hoofdstuk 2: Nutak – Lichaamstaal spreekt boekdelen	55
Hoofdstuk 3: Harley – Verleg de focus	85
Hoofdstuk 4: Ozzy – Schijn bedriegt	109
Hoofdstuk 5: Fly – Ontdek de aard van het beestje	137
Hoofdstuk 6: Blues & Bikkel – Denk in mogelijkheden	166
Hoofdstuk 7: Pepper – De hond helpt jou en jij helpt de hond	189
Hoofdstuk 8: Olaf – Kijk met de ogen van een hond	212
Hoofdstuk 9: Sjoeffie – Ken de grenzen	230
Hoofdstuk 10: Een oplossing voor elk probleem?	257
Nawoord	297
Dankwoord	301

VOORWOORD

Dan is het ‘ineens’ zover; hier ligt eindelijk mijn boek over honden... en mensen!

Het heeft ongeveer twintig jaar geduurd. Twintig jaar waarin ik de bijna onbedwingbare behoefte heb gehad om kennis te delen en mensen te trainen. In mijn dagelijkse werk heb ik al zoveel mooie dingen met honden mogen doen dat de drang om mijn kennis te delen steeds groter is geworden.

Ik heb in mijn hele leven eigenlijk vooral veel geluk. Ik heb geweldige functies mogen bekleden in hondenland en ben eigenlijk van het ene in het andere mooie avontuur gerold. Het begon met ome Walter die een hond aanschafte. Gek als ik was op honden ging ik, toen ik acht jaar oud was, altijd met hem mee naar de trainingen. Toen ik veertien was, werd ik gevraagd om les te gaan geven op die hondenschool in Oosterhout. Daar ben ik op zeventienjarige leeftijd als beroepshondentrainer en instructeur gaan werken.

Na mijn militaire dienstplicht ben ik bij Martin Gaus in Lelystad terechtgekomen, bij Dierenhotel Lelystad. In eerste instantie als trainer van probleemhonden en blindengeleidehonden, maar al snel werd ik hoofdtrainer en instructeur van andere trainers. In

die rol was ik verantwoordelijk voor de kwaliteit van de honden die intern getraind werden en voor het team van trainers. Daarnaast gaf ik lessen bij de opleidingen voor dierenverzorgers, instructeurs, gedragstherapeuten en dierenartsen.

Na zo'n acht jaar werd de Martin Gaus Academie opgezet. Ik ben betrokken geweest bij de ontwikkeling van het centrum en de opleidingen tot kynologisch gedragstherapeut en kynologisch instructeur. Ook werkte ik daar als docent.

Nadat ik ook nog een aantal jaar, met mijn toenmalige partner, een Martin Gaus Hondenschool heb gehad, ben ik even het bedrijfsleven ingegaan als trainer van (management)teams en begeleider van communicatieprocessen op de werkvloer. Daarna ben ik bij de politie Rotterdam Rijnmond gaan werken als instructeur bij de hondenbrigade en de Unit Specialistische Honden. Toen dat project na een jaar afgerond was, ben ik gevraagd om te komen werken bij Hulphond Nederland, een organisatie die honden traint en mensen met een zware lichamelijke beperking begeleidt.

Uiteindelijk startte ik samen met mijn huidige partner Debby het hondentrainings- en gedragscentrum Kynologisch Nederland. Dit is een hondenschool waar we een groot aanbod aan hondencursussen hebben, maar waar de focus ligt op de begeleiding van de mensen. Ook begeleiden we geregeld politiemensen met PTSS met hun hond en geven we therapietraining voor kinderen. Daarnaast word ik geregeld ingehuurd voor trainingen, workshops, lezingen, presentaties en als dagvoorzitter op evenementen.

Ik heb ook verschillende presentaties op televisie en internet gedaan. Ik was een aantal jaar geleden ontzettend dicht bij een eigen televisieprogramma en een online programma, maar het kwam er niet van. De mensen van de productiemaatschappijen vroegen steevast: 'Waarom wil je zo graag op televisie?' Mijn antwoord was altijd: 'Om kennis te delen. Dat motiveert mij!' Toen ik de televisieambitie aan de kant zette, ging ik over een boek nadenken.

Toen was daar schrijver Judith Visser. Judith was eerder al met een paar honden bij ons op de hondenschool komen trainen toen ze Marshall meenam, een wolfhond van twaalf weken oud. Ik zei, eigenlijk voor de grap: 'Hé Judith, ik wil ook een boek schrijven.' De volgende dag kreeg ik een appje van Judith: 'Lisanne van HarperCollins gaat je bellen.' Op dat moment werd ik knettergek en lichtelijk overdreven ging ik opgewonden rondjes rennen. Ik belde mijn vriendin Debby. Deb heeft mij al zo vaak enthousiast gezien voor allerlei dingen die op mijn pad kwamen. En ze doet altijd heel erg haar best om mijn enthousiasme te temperen om teleurstellingen te voorkomen. Deb was enthousiast: 'Dit kan wel wat worden.'

Op dat moment ging ik een traject in waarvan ik het bestaan niet kende. Mijn eerste idee was dat iemand mijn verhaal zou opnemen en opschrijven. Maar zo werkt dat niet. Er moet geschreven worden. Maar waar haal ik de tijd vandaan? En hoe werkt dat? En kan ik dat echt? Met alle hulp, steun, meekijkende specialisten en geduldige mensen om me heen kreeg ik het voor elkaar. Mijn eerste boek is af. Een boek dat meer kennis geeft over hon-

den, gedrag, training en de wisselwerking tussen mensen en honden.

In dit boek vertel ik over een aantal honden en met name over de lessen die ik van die honden geleerd heb. In de vijfendertig jaar dat ik als professioneel honden- en mensentrainer werk, heb ik tienduizenden honden en mensen voorbij zien komen en van allemaal heb ik wel wat geleerd. Mede door die honden en de lessen ben ik geworden wie ik ben en heb ik de filosofie die ik heb.

Ik ben altijd gemotiveerd geweest door mijn passie voor honden en mijn passie voor mensen. Ik heb het voorrecht om door middel van honden mijn kennis te delen en daarmee hopelijk de lezer een stukje wijzer te maken. Je hoeft het niet met me eens te zijn, maar je kunt wel leren van hoe ik denk en van mijn filosofie. Je kunt er dingen uit halen die je zou willen gebruiken bij de aanschaf of begeleiding van je hond. Er zit zoveel meer in honden dan je zou denken.

Ik merk dat mensen steeds vaker goed voorbereid een pup in huis nemen; uren googelen, zich verdiepen in rassen, een boek kopen en lezen, verschillende fokkers bezoeken, enzovoorts. Dat vind ik ontzettend leuk om te zien, maar vaak maak je het jezelf daarmee niet per se makkelijker! Met name via internet kun je natuurlijk echt alles vinden, maar daar zijn veel adviezen en informatie ook heel erg tegenstrijdig.

Daarom neem ik je in het boek mee aan de hand van de lessen die ik geleerd heb. De lessen die ik gebruik om van jouw hond de fijnste kameraad te maken die hij kan zijn. Elk hoofdstuk gaat

over een hond die een bepaalde indruk bij me heeft achtergelaten en me een les geleerd heeft. Ik deel in dit boek de ervaringen die ik gehad heb, zodat jullie weer van mijn lessen kunnen leren.

Veel leesplezier!

Jeroen Oomen

januari 2022

HOOFDSTUK 1

JOHNNY (SKUNKIE)

Een goed begin is het halve werk

De les

De puppytijd en jeugd van de hond bepalen voor een groot deel hoe je hond zich uiteindelijk ontwikkelt en zal gaan gedragen.

Johnny

Je jeugd bepaalt voor een groot deel wie je uiteindelijk wordt. Ik heb een geweldige jeugd gehad in het Brabantse Oosterhout. Ik kom uit een warm gezin met een vader, moeder, broer en zusje. Mijn vader was maatschappelijk werker en mijn moeder was, tot de geboorte van mijn oudste broer Bas, kleuterleidster. We zijn sociaal opgegroeid, omringd door liefde. We konden en mochten ons hart en onze passie altijd volgen. Mijn ouders hebben er alles aan gedaan om ons op te laten groeien tot zelfstandige, liefdevolle en bewuste mensen. Het sociale aspect is ons met de paplepel ingegoten. De plek waar mijn wieg heeft gestaan, heeft mij gemaakt tot wie ik ben.

Eigenlijk geldt dat ook voor pups. Het ligt echt aan waar honden geboren worden, wat ze in hun prille jeugd ervaren, waar ze wonen en leven en met wie ze kennismaken hoe ze later zullen worden. Uiteraard wil ik erfelijke, genetische eigenschappen niet uitvlakken, maar in dit boek focus ik op de ontwikkeling van de hond in de eerste levensfase.

Toen ik in 1994 in Lelystad ging werken, bij het Dierenhotel van Martin Gaus, kreeg ik de geweldige en eervolle taak om vier puppy's op te voeden voor het boek *Puppymanieren* van Martin. Hiervoor werden vier verschillende soorten pups gevolgd. Niet uit één nest, maar juist uiteenlopend qua ras. We hadden labrador Boelie, Tervuerense herder Arani, beagle Iso

en ten slotte ruwharige dwergteckel Johnny. Johnny was speciaal. Johnny kwam in mijn leven toen hij zevenenhalve week oud was. Op die jonge leeftijd is zo'n dwergteckel nog ontzettend klein. Toch is dat een goede leeftijd om een hond in huis te halen. Tegenwoordig zijn er nogal wat fokkers die hen langer willen houden omdat dat beter zou zijn voor de ontwikkeling van de pups. Ik wil juist benadrukken dat de fase waarin de nestbinding afneemt precies het goede moment is om naar een nieuwe eigenaar toe te gaan. Dat heeft te maken met de ontwikkeling van de pup; hij neemt van nature afstand van zijn bekende omgeving. In de volgende fase moet hij de wereld gaan ontdekken en daar is hij vanaf dat moment ook wel klaar voor. En daarnaast zijn veel moeders in het nest de pups ook wel een beetje zat. De pups zijn helemaal klaar om de wereld te ontdekken.

Ontwikkelingsfases bij honden

Een pup gaat door verschillende ontwikkelingsfases heen. Het is eigenlijk net zoals bij mensen; een deel van hoe je uiteindelijk wordt, heeft te maken met uit welk 'nest' je komt. Vanuit de praktijk voor gedragstherapie word ik dagelijks geconfronteerd met heftige problemen bij honden. Geregeld zijn die problemen terug te voeren naar de jeugd. Vandaar dat ik in dit boek begin met inzicht te geven in de ontwikkeling van een hond. Dat doe ik om twee redenen:

1. Als je van plan bent een hond aan te schaffen, is het belangrijk dat je geïnformeerd bent over het belang van een goede fokker en de goede afkomst van een hond.

2. Zo weet je dat als je een oudere hond in huis neemt, er soms beperkingen zijn aan de mogelijkheden om zijn gedrag bij te sturen of om hem te trainen.

Helaas word ik geregeld geconfronteerd met honden die een achtergrond hebben waar je niet zoveel mee kunt. Het is hard, het is moeilijk om te horen, maar ik ben nou eenmaal heel direct; direct in mijn benadering, direct in mijn conclusies en adviezen. Dat wordt weleens als hard ervaren, maar ik bedoel het goed. Ik wil nergens omheen draaien. Ik wil geen hoop geven als die er niet is.

Ik ben daarin zelf enorm veranderd. Ik ben namelijk iemand die mensen graag te vriend houdt en die het moeilijk vindt om dingen te zeggen... maar niet op dit vlak. Toen ik les ging geven op een professionele hondenschool was ik veertien jaar. Het is voor een veertienjarige nogal lastig om volwassen mensen de waarheid te zeggen. Ik was niet echt direct en deed veel met humor of als zachte heelmeeester. Vaak heb ik daar problemen van ondervonden; mensen namen mij of mijn adviezen niet serieus, of ik nam mezelf niet serieus. Het heeft wel een jaar of acht geduurd voor ik dat echt kon.

Tegenwoordig zie ik steeds meer honden met een vage achtergrond, bijvoorbeeld honden uit het buitenland. Ik heb daar helemaal niets op tegen, maar waar ik wel wat op tegen heb is dat mensen zich niet goed genoeg laten informeren over de achtergrond van de hond. Of dat ze niet voldoende inzicht en kennis hebben over de mogelijkheden en beperkingen voor wat betreft de hondentraining.

De vijf ontwikkelingsfases

Hieronder geef ik uitleg over de vijf ontwikkelingsfases van de hond. Al deze fases worden aangegeven in dagen en weken. De overgang van de ene naar de andere fase begint niet plotseling op de eerste dag van de week. De fases lopen in elkaar over en de ene hond zal eerder of later in de betreffende fase terechtkomen.

Fase 1, de fase van de pasgeborene: geboorte tot circa dertien dagen.

In de fase van de pasgeborene ligt de focus vooral op de lichamelijke ontwikkeling. De pups zijn klein, doof en blind en eigenlijk is alles wat ze doen, gericht op groeien en overleven: slapen en eten.

Fase 2, de overgangsfase: circa dertien tot eenentwintig dagen.

In de overgangsfase ontwikkelen de honden zich snel. De ogen en de gehoorgang gaan open als ze tien tot dertien dagen oud zijn. De honden kunnen nog niet zien en horen, maar dat verandert snel. De ogen worden steeds minder troebel en de gehoorgang gaat steeds verder open. Aan het einde van de overgangsfase, als de pup zo'n drie weken oud is, kan hij volledig zien en horen.

Fase 3, de soortgerichte socialisatiefase: drie tot acht weken.

De hond leert wie hij is. Door zijn contact met honden en

mensen zal hij leren wat veilig is en wat er tot zijn wereld hoort.

Fase 4, de omgevingsgerichte socialisatiefase: acht tot twaalf weken.

In deze fase leert de hond hoe zijn wereld eruitziet. Hij gaat steeds verder de wereld ontdekken. Zijn nestbinding neemt af.

Fase 5, de rangordefase: twaalf tot zestien weken.

De hond leert waar hij staat. De rangordefase is niet echt een juiste naam, want dat suggereert dat hij met ons in een bepaalde rangordestrijd zit. Daar ben ik het niet mee eens. Dat is alleen in bepaalde situaties tussen honden onderling het geval. Belangrijk voor ons is: een hond leert in deze fase door middel van onder andere stoeispelletjes wat de grenzen zijn. Ten opzichte van mensen zie je dan dat hij grenzen gaat opzoeken. Hij heeft geleerd wie hij is, hij weet wie erbij hoort en hoe zijn wereld eruitziet. Nu gaat hij onderzoeken wat allemaal wel en niet kan; als ik dit doe, wat gebeurt er dan...?

Fase 1: Pasgeborene

Als een reu een teef heeft gedekt, dan duurt het gemiddeld drienzestig dagen voordat de pups geboren worden. Vanaf het moment dat de pups geboren zijn, willen ze, automatisch, niets anders dan warmte. Ze kruipen vaak tegen de buik van de moeder aan en gaan meteen drinken. Voor het grootste deel hoeft dat niet geleerd te worden, dat zijn instincten. Wat een bijzonder gegeven is; alle pasgeborene pups lijken op elkaar. Alle snuitjes heb-

ben ongeveer dezelfde vorm. De typische kenmerken van een bepaald hondenras worden pas veel later zichtbaar.

Het is voor pup en moeder van groot belang dat ze meteen bij elkaar zijn en dat ze elkaars warmte en aanwezigheid kunnen voelen. In wezen is het natuurlijk niet anders dan bij mensen. Mensenpups, baby's dus, worden indien mogelijk ook meteen op hun moeders buik gelegd en omringd door liefde en warmte. Ook daar kan het weleens anders lopen en dat kan net zoals bij honden op latere leeftijd grote gevolgen hebben.

Op het moment dat de pup ter wereld komt, zijn de ogen en oren gesloten. Een hond kan wel meteen al ruiken. Hij weet meteen wie zijn moeder is en hoe zijn nest ruikt. Het is belangrijk dat er een veilige omgeving is voor zowel de pups als de moeder. Als een moederhond erg veel stress ervaart, kan dat invloed hebben op de ontwikkeling van de pups; hoe jong ze ook zijn! Sterker nog, er zijn onderzoeken die aantonen dat als de moeder continu stress ervaart, dus ook tijdens de zwangerschap, het mogelijk is dat angst letterlijk bij de pups in hun DNA gaat zitten.

Het is altijd bijzonder om te zien hoe snel pups veranderen. De ontwikkeling gaat vanaf de geboorte al snel. Dat zie je misschien niet direct als je vanaf een afstandje, als toekomstige eigenaar, meekijkt, maar wel als je er, als fokker, bovenop zit. Je ziet vanaf het eerste moment individuele karaktertjes ontstaan. Het is zo ontzettend leuk om te zien dat sommige pups als een gek beginnen 'te zwemmen' met de voorpoten om zo snel mogelijk bij een tepel te komen, terwijl andere pups juist een beetje 'verlegener' of rustiger zijn.

Het is belangrijk dat de fokker de pups meteen laat wennen aan mensen. Hij tilt ze op om ze te wegen, houdt ze vast om te knuffelen; alles rustig aan voor pup en moeder! Je ziet in de loop van de eerste twee weken dat de pups steeds bewegelijker worden en steeds meer door de werpkist kruipen. Zo'n kleine ontdekkings-tocht is vaak heel erg vermoeiend, dus daarna vallen ze als een blok op en over elkaar, als een kluwen honden, in slaap. Dit gaat zo maar door: eten, ontdekken, slapen, eten, ontdekken, slapen...

Fase 2: Overgangsfase

Als de pups tussen de tien en dertien dagen oud zijn, gaan de ogen open, maar de lens is nog troebel, waardoor hun zicht vaag blijft. Wel kunnen ze licht en donker en vormen onderscheiden. Dat duurt tussen de twee en vier dagen en dan kijken de pups helder de wereld in. Ongeveer tegelijkertijd gaat de gehoorgang open. Je kunt merken dat de pups na een paar dagen steeds beter gaan horen. In eerste instantie merk je dat ze geluiden horen doordat ze bijvoorbeeld de kop wat draaien. Daarna merk je dat ze actief hun kop draaien of in de richting van het geluid bewegen en ten slotte zullen ze op alle geluiden reageren. Dan weet je dat ze goed kunnen horen. Er worden in deze fase al testen gedaan met bijvoorbeeld honden waarbij vaak doofheid voorkomt. Je ziet dat onder andere relatief vaker dan bij andere honden bij de Australian cattle dog, bullterriër, dalmatiër en parsonrussellterriër.

De ontwikkeling in de overgangsfase van de pups gaat razend-snel. Niet alleen de fysieke ontwikkeling, maar ook de ontwikkeling in gedrag. De pups zoeken elkaar vaker op en beginnen al iets te laten zien wat je onder de noemer spelletjes zou kunnen

plaatsen. Ze gaan wat meer door de werpkist heen bewegen en je ziet ze letterlijk en figuurlijk groeien.

Fase 3: Soortgerichte socialisatie

Het verloop van de ontwikkeling kan natuurlijk per hond iets verschillen, maar globaal kun je zeggen dat op of rondom de eenentwintigste dag de pup helemaal 'af' is. Zijn zintuigen zijn dan volledig ontwikkeld en de ontwikkeling op geestelijk gebied kan beginnen. Deze fase heet de soortgerichte socialisatie. Kort gezegd moet de pup in die fase leren dat hij een hond is en wie in zijn omgeving allemaal veilig zijn. In de maatschappij waarin wij leven moet hij dus kennismaken met andere honden, in alle soorten en maten, met mensen, katten, konijnen, enzovoorts, zodat hij daar de rest van zijn leven op een normale manier mee om kan gaan. Als fokker neem je je pups daarom vanaf een week of vier, vijf mee naar buiten.

Als je dat zo leest, word je je wellicht ook meteen bewust van het feit dat het een aardige klus is om honden met zoveel prikkels kennis te laten maken. Een nestje fokken is niet iets waar je te licht over moet denken.

Toen Johnny, de dwergteckel, bij ons kwam om getraind te worden, kwam er een sociale, vriendelijke, onderzoekende pup van zevenenhalve week bij ons binnen. De soortgerichte socialisatie was door de fokkers blijkbaar heel goed gedaan. Johnny was overal mee naartoe genomen. Hij ging in een babybuggy mee naar schoolpleintjes, tuincentra en dierenarts. Mee met de kinderen naar school. Mee de auto in voor korte ritjes. Hij speelde met de kat van de burens en had contact met verschillende soorten

honden uit de buurt. De verrijkte omgeving waarin Johnny opgroeide, zorgde er mede voor, naast de genetische aanleg, dat hij met zijn wiebelkontje dapper bij ons binnen kwam lopen.

Als pup moet de hond ook mee in de auto. Het beste is dat hij van jongs af aan al kennismaakt met een auto en autorijden. Dat kan beginnen door hem in een bench in een auto te zetten terwijl de motor draait, waarna je uiteindelijk een rondje gaat rijden met de pup in de auto. De bench is een soort kennel, een hokje, die als je het goed en geduldig aanleert, een veilige en fijne ruimte voor de hond wordt. Een bench wordt vaak gebruikt voor het vervoer in de auto, maar ook om de hond 's nachts of als je weg bent in te laten slapen. Vaak zien we fokkers met de auto naar andere omgevingen rijden om de honden ook daar kennis te laten maken met mensen. Geregeld krijg ik foto's doorgestuurd van een nest pups in een kinderwagen of bolderkar, rijdend door een winkelcentrum, tuincentrum of kinderboerderij. Erg leuk en goed voor hun ontwikkeling!

Fase 4: Omgevingsgerichte socialisatie

Rond de leeftijd van acht weken begint de volgende fase van de ontwikkeling van de pup. Vanaf die leeftijd neemt de nestbinding af, wat maakt dat dat een goed moment is om hem te laten gaan. Op naar zijn nieuwe gezin. Ik moet zeggen dat ik daar toch altijd gemengde gevoelens bij heb. Qua moment in zijn ontwikkeling is het de goede leeftijd om de volgende fase in te gaan. Hij is er klaar voor, zijn moeder is er vaak klaar mee en alles in de pup schreeuwt erom om de wereld te gaan ontdekken; een prima moment om naar een nieuw gezin te gaan. Hij staat ontzettend open om te leren.